

personaje. Mai mult chiar, incluși în diverse situații de problemă, ei încearcă să-și exprime atitudinea și să motiveze un anumit tip de comportament sau o decizie a protagonistului operei literare și, implicit, a autorului. Empatia, ca stare trăită de elevii mici, se manifestă mai ales în cadrul alcătuirii unor texte (povești, povestiri), în care personajul protagonist este protejat de fiecare dată de „autori”, el fiind pus să acționeze în situații care să nu afecteze cu mult destinul acestuia.

Influența operei literare asupra cititorului nu se finalizează odată cu terminarea citirii. Opera citită lasă urme în memoria cititorului, schimbă ceva în personalitatea lui. Caracterul și puterea influenței operei literare asupra omului depinde nu numai de calitatea artistică și ideatică a operei literare, ci și de particularitățile cititorului. Influența, produsă de o operă literară sau alta, întotdeauna este rezultatul acțiunii reciproce a operei date și a cititorului dat.

În concluzie, ținem să menționăm, că unul dintre obiectivele finale a literaturii este trezirea interesului elevilor pentru minunata lume a poveștilor, basmelor și poeziilor, știut fiind faptul că trăind într-o epocă în care televiziunea și computerul pătrund puternic în viața tuturor, dar mai ales a școlarului mic, cu influențe nu prea benefice în evoluția sa, acesta nu mai are timp să citească o carte de povești sau de poezii. În baza desfășurării orelor opționale ne-am permis să conchidem că literatura are o contribuție enormă în dezvoltarea copilului și este necesară pentru evoluția sa în societate.

Bibliografie

1. Cemortan S. Copilul și literatura. Chișinău: S.C. Stelpart, 2006. 188 p.
2. Zaporojeț A. Dezvoltarea afectivă a preșcolarului / sub red. Coșeleova A. – Chișinău: Lumina, 1989. 241 p.
3. Толстой Л. Н. Собранные сочинения, т. 10. Москва: Гослитиздат, 1961. 711 с.

ROLUL TEXTELOR LITERARE ÎN CLASELE PRIMARE

Galina Sîrbu, grad didactic întâi

Liceul Teoretic „, Liceul Teoretic *Miguel de Cervantes*

Rezumat. Lectura textului oferă celui care o parcurge, pe lângă satisfacțiile pe care le aduce orice fapt inedit, prilejuri unice de reflecție, de meditație. *Ipostazele didactice ale textului: textul ca suport al lecturii, textul ca creație literară, textul ca obiect cultural.*

Textele literare, epice, lirice și dramatice sunt selectate după criteriile: *valoric-estetic, stilistic, formativ, diversitatea structurilor textuale, calități lingvistice și formale, diversitate tematică, nivel de lizibilitate etc.* și contribuie la formarea și consolidarea deprinderilor de citire corectă, conștientă și expresivă, îmbogățirea, activizarea și nuanțarea vocabularului copilului, însușirea structurii gramaticale corecte a limbii

Abstract. The reading of the text gives the person who travels, besides the satisfaction of any new fact, unique reflection and meditation opportunities. Didactical hypostases of the text: text as a support of reading, text as literary creation, text as a cultural object.

Literary, epic, lyrical and dramatic texts are selected according to the criteria: value-aesthetic, stylistic, formative, the diversity of textual structures, linguistic and formal qualities, thematic diversity, readability level, etc. and contributes to the formation and consolidation of correct, conscious and expressive reading skills, the enrichment, activation and nuance of the child's vocabulary, the acquisition of the correct grammatical structure of the language.

La vârsta școlară mică, contactul nemijlocit cu opera duce la formarea și consolidarea deprinderilor de citire corectă, conștientă și expresivă, îmbogățirea, activizarea și nuanțarea vocabularului copilului, însușirea structurii gramaticale corecte a limbii.

Lectura textului oferă celui care o parcurge, pe lângă satisfacțiile pe care le aduce orice fapt inedit, prilejuri unice de reflecție, de meditație. Ea îndeamnă la introspecție, angajează valori formativ- educative, care își pun amprenta pe întregul comportament al cititorului.

Ipostazele didactice ale textului [3, p.200]:

- *Textul ca suport al lecturii.* Această perspectivă cuprinde toate categoriile textual.
- *Textul ca creație literară* permite înțelegerea integrală a textelor, înțelegere ce se poate continua prin analiză și interpretare.
- *Textul ca obiect cultural* se înscrie în contextul cultural, care l-a generat sau în orizontul cultural pe care îl re-crează.

Momentele de debut ale lecțiilor pregătesc întâlnirea cu textul în două moduri [4]:

- facilitează înțelegerea prin explicarea cuvintelor și expresiilor presupuse necunoscute
- modelează orizontul de așteptare al elevilor prin apropierea de problematică (conturare a temei, anticipare a conținutului pornind de la titlu sau de la cuvinte-cheie).

Textele literare sunt ficțiuni, chiar dacă pleacă de la realitatea pe care o reflectă mai mult sau mai puțin și îndeplinesc o serie de funcții printre care cele mai importante sunt: *funcția comunicativă, referențială, informativă, motivațională, formativă, estetică și expresivă* [2, p.29].

Abordarea textului literar, a constituit deseori dificultăți pentru a recepta conținutul ideatic. Orice text literar are un conținut, are un mesaj adresat receptorului, dar are și un început, are o istorie, are o apartenență, ... are un pre-text.

Textul literar impune probleme specifice în fața elevului, dintre care [2]:

1. *Plăcerea de a citi* trebuie contribuie la formarea gustului estetic al elevilor, la dezvoltarea capacității lor de a sesiza frumosul în artă, și chiar de a-l crea. Desigur, cu mijloace adecvate vârstei: lectură expresivă, memorizare, lectură pe roluri, forme incipiente de comentare a textului literar, prin mijloace progresive, prin îmbinarea cunoașterii artei literare cu celelalte forme de artă: plastică, muzicală, coregrafică etc.
2. Continuarea preocupărilor de a le forma elevilor deprinderi de citire corectă și expresivă, bazate pe o înțelegere mai profundă a elementelor de conținut și de structură a operei literare.

3. Elevii trebuie să se obișnuiască a povesti cele citite, să-și îmbogățească vocabularul și să-și dezvolte deprinderile de exprimare corectă, aplicând în practică normele limbii literare studiate la orele de limba română. De aceea, în cadrul lecțiilor trebuie programate lecții speciale de compunere, în care elevii învață să-și expună în scris sau oral cunoștințele dobândite, propriile lor impresii și sentimente.

A. Pamfil propune trei niveluri de înțelegere a textului [3, p.208]:

1. Nivelul înțelegerii/comprehensiunii textului: strategiile sunt focalizate asupra conținutului textului și urmăresc să evidențieze ceea ce textul spune/povestește/redă/descrie.

2. Nivelul analizei de text: strategiile sunt focalizate asupra formei textului și urmăresc să evidențieze modul în care textul spune/povestește/redă/descrie. Întrebările se pot formula te tipul: Câte părți are textul? Ce se povestește la început, apoi, după aceea...? Cum apare personajul la început, apoi, după aceea? Ce face el?Ce spune?

3. Nivelul interpretării textului: strategiile sunt focalizate asupra semnificațiilor textului și urmăresc să contureze ceea ce textul transmite prin și dincolo de ceea ce spune, sau mai exact, ceea ce consideră lectorul că transmite textul. Care este semnificația întâmplărilor?Care este învățătura textului?

Textele literare, epice, lirice și dramatice, în versuri și în proza- selectate după criteriile: *valoric-estetic, stilistic, formativ, diversitatea structurilor textuale, calități lingvistice și formale, diversitate tematică, nivel de lizibilitate*, dar și *posibilitatea de a ilustra noțiuni/concepte operaționale*, asigură premisele inițierii în studiul literaturii, menținerii interesului pentru lectură, în general, ilustrării elementelor de limbă română și exersării comunicării.

Un rol deosebit în dezvoltarea sensibilității copiilor și în formarea viitoarei personalități îl joacă operele lirice. Aceste creații dezvăluie prezența directă a eului liric, transmițând emoția artistică printr-un limbaj afectiv, ce implică o mare densitate de sugestii. Treptat, elevii vor ajunge să identifice „imaginile frumoase”, devenind sensibili la expresivitatea limbajului poetic, cultivarea acestei sensibilități este o sarcină permanentă a învățătorului care trebuie să-i îndrume pe elevi spre cunoașterea și evidențierea ideilor poetice, spre relevarea imaginilor artistice ale textului, reușind astfel să identifice mesajul operei lirice [4, p.121].

Genul epic pune în prim plan povestirea, elevul fiind atras de desfășurarea epică, deseori identificându-se cu personajele basmelor citite. Prin intermediul textului copilul poate realiza o binevenită dedublare a sa atunci când se recunoaște în altul. Înainte de a putea înțelege că «eul» său se află necesarmente în contact cu alte «euri», el își află un alter ego multiplicat în fiecare personaj cu care simpatizează: copil, zână, prinț, iepure, gândăcel etc.

În baza textelor epice, elevul are posibilitatea de a-și dezvolta capacitatea de exprimare și comunicare.

Operele în care predomină dialogul și monologul sunt foarte îndrăgite de elevi, genul dramatic demonstrându-și accesibilitatea la această vârstă prin specii ca feeria și poemul fantastic. Teatrul pentru copii construiește un univers miniatural, personajele fiind copiii sau reprezentările alegorice, conflictul este simplu, pentru a putea fi urmărit cu ușurință, iar deznodământul pune în evidență victoria binelui, a adevărului, a cinstei, contribuind la dezvoltarea gustului estetic și la educarea intelectuală și morală a copiilor.

Odată cu însușirea capacităților de interpretare a unor texte literare se va dezvolta nevoia firească de a face ceva asemănător, adică de a crea texte literare, cu ajutorul cărora elevii vor transmite mesaje împărtășind cu ceilalți visele, aspirațiile, bucuriile sau nefericirile lor.

Bibliografie

1. Golubitchi S. Aspecte didactice în studierea textului literar în clasele primare. În Acta et commentationes. Științe ale Educației, revistă științifică, nr. 2 (11), 2017, ISSN 1875-3592 , p.208-214.
2. Marin M. Didactica lecturii. Ch: Cartier, 2013.
3. Pamfil A. Limba și literatura română în școala primară. Perspective complementare. Pitești: Paralela 45, 2009, 278 p.
4. Șeptelici A. Limba și literatura română în clasele I-IV. Ghid metodologic. Ch.: SA Tipografia Reclama, 2009, p. 235.

ISTORIOGRAFIA CERCETĂRILOR ASUPRA JOCULUI POPULAR

Maria Stamatî, lector univ.

Catedra Psihopedagogie și Educație Preșcolară, UST

Rezumat. În articolul de față este întreprinsă analiza conceptelor savanților din diferite țări și perioade istorice, pedagogi, folcloriști, etnografi, psihologi, geografi, istorici, medici care au manifestat viu interes asupra problemei jocului ca element al culturii poporului. Savanții, în lucrările sale, au dezvăluit valoarea educativă și funcțiile jocului popular în devenirea personalității copilului cu spirit de inițiativă de cunoaștere și păstrare a patrimoniului național.

Abstract. This article analyzes the concepts of scholars from different countries and historical, pedagogical, folkloric, ethnographic, psychological, geographic, historical, physicists who have expressed interest in the game as an element of the culture of the people. The scholars in his work have revealed the educational value and the functions of the popular game in becoming the personality of the child with a spirit of initiative for knowledge and preservation of the national patrimony.

Problema jocului popular, a rolului și funcțiilor lui educaționale a fost obiect al atenției multor savanți din diferite timpuri și țări. Primele atestări despre jocul copiilor, scrie cercetătoarea Comișel E., țin de secolul al XVIII-lea, când savantul italian Anton Maria-del-Chiaro descrie în lucrarea sa câteva jocuri copilărești”. Realizând un studiu comparativ,